(इंग्रजीत टंकलिखित न्यायनिर्णयाचा मराठी अनुवाद)

<u>मुंबई येथील उच्च न्यायालयाच्या न्यायाधिकारात</u>

-

दिवाणी अपिलीय अधिकारिता

दुसरे अपील (स्टॅम्प) क्र. 3119/2024
अंतरिम अर्ज क्र.1444/2024 **सह**
दुसरे अपील (स्टॅम्प) क्र. 3119/2024 **मधे**

विक्रम त्र्यंबक पवार ...... अपीलकर्ता

विरुद्ध

टेक्नोक्रॅट कन्स्ट्रक्शन
प्रोप्रायटर प्रदीप मनोहर कोंडनानी यांचे माध्यमातून ...... उत्तरवादी

अपीलकर्त्यासाठी ------- **श्री. एस. एस. कुलकर्णी** यांचेसह श्री. राहुल काशीद, श्री. आर. एस. गंगावणे यांचे सूचनेवरून.
उत्तरवादींसाठी ------- **श्री. कुलदिप यू. निकम.**

न्यायमंच : न्यायमूर्ती संदीप व्ही. मारणे

न्यायनिर्णय राखून ठेवल्याची तारीख - 16 एप्रिल 2024
न्यायनिर्णय घोषित केल्याची तारीख - 22 एप्रिल 2024

<u>न्यायनिर्णय</u> : -

1. पुणे जिल्हा न्यायाधीशांनी दिनांक 16 ऑगस्ट 2023 रोजी पारित केलेल्या, नियमित दिवाणी अपील क्र. 164/2021 फेटाळणाऱ्या आणि दिवाणी न्यायाधीश, वरिष्ठ स्तर यांनी स्पेशल समरी सूट क्र. 235 / 2019 मधे दिनांक 15 जानेवारी 2021 रोजी पारीत केलेल्या निर्णय आणि आदेशाला कायम करणा-या निर्णयाला आव्हान देणारे हे अपील फाईल केले आहे. न्यायचौकशी न्यायालयाने फिर्यादी/उत्तरवादीने दाखल केलेला स्पेशल समरी सूट क्र. 235/2019 निकालात काढला आहे आणि अपीलकर्ता-उत्तरवादीला दावा दाखल करण्याच्या तारखेपासून वसुलीपर्यंत 6% इतक्या सरळ व्याजासह फिर्यादीला 30,00,000 /- रुपयांची रक्कम देण्याचे निर्देश दिले आहेत.

2. थोडक्यात, या प्रकरणाची तथ्ये अशी आहेत की उत्तरवादी-फिर्यादी बांधकामाच्या व्यवसायात गुंतलेला आहे आणि त्याने सर्वे क्र. 11/1/35-37-38, आंबेगाव तालुका - हवेली, जिल्हा - पुणे येथे 'बलराम बिल्डिंग ए' नावाने इमारत बांधली आहे. अपीलकर्ता - उत्तरवादीने दिनांक 23 नोव्हेंबर 2016 रोजी झालेल्या

विक्रीपत्राच्या करारनाम्याप्रमाणे, 784 चौरस फूट असलेला फ्लॅट क्र. 302 खरेदी करण्याचे मान्य केले होते. करारानुसार, फ्लॅट खरेदीसाठी किंमत 34,50,000/- रुपये देण्याचे मान्य करण्यात आले होते आणि उत्तर वादीने रु. 2,00,000/- फिर्यादीला धनादेशाद्वारे दिले. मोबदल्याची उर्वरित रक्कम रु. 32,50,000/- कराराच्या अंमलबजावणीच्या तारखेपासून एका महिन्याच्या आत दिली जाईल असे मान्य करण्यात आले होते. कराराच्या अनुषंगाने उत्तरवादीने फिर्यादीला एकूण रु. 7,50,000/- ची रक्कम दिली. फिर्यादीचा दावा आहे की उत्तरवादी मोबदल्याची उर्वरित देय रक्कम रुपये 27,00,000/- भरण्यात अपयशी ठरला आणि आणखी रक्कम रु. 3,00,000/- एमएसईबी आणि विकास शुल्कासाठी देय होते. अशा प्रकारे फिर्यादीनुसार, 23 नोव्हेंबर 2016 च्या करारानुसार उत्तरवादीकडून Rs.30,00,000/- ची रक्कम नियत आणि देय होती.

3. त्यामुळे फिर्यादीने 37,36,000/- रु. च्या वसुलीसाठी दिवाणी न्यायाधीश, वरिष्ठ स्तर, पुणे या न्यायालयात स्पेशल समरी सूट क्रमांक 235/2019 दाखल केला, ज्यात रु. 30,00,000/ -देय शिल्लक रकमेसाठी रु. 7,20,000/-व्याज आणि रु. 15, 000/- नोटीस शुल्कासाठी होते. फिर्यादीने तक्रारीत आरोप केला की फ्लॅट No. 302 ताब्यासाठी तयार होता आणि कराराअंतर्गत मोबदल्याची संपूर्ण रक्कम न भरता 2017 यावर्षी उत्तरवादीने जबरदस्तीने दाव्यातील फ्लॅटचा ताबा घेतला. 15 डिसेंबर 2017 आणि 4 जून 2018 रोजीच्या नोटीसा पाठवूनही उत्तरवादी उर्वरित रक्कम भरण्यात अपयशी ठरला.

4. उत्तरवादी दाव्यात हजर झाला आणि त्याने बचावासाठी परवानगी मागण्यासाठी अर्ज निशाणी -18 ए दाखल केला. फिर्यादीने बांधलेली इमारत अनधिकृत आहे आणि ती पाडण्यासाठी महानगरपालिकेने नोटीस बजावली आहे, असा युक्तिवाद उत्तरवादीने आपल्या अर्जात केला. उत्तरवादीने असा युक्तिवाद केला की भरपाईची संपूर्ण रक्कम त्याने फिर्यादीला वेळोवेळी रोख तसेच धनादेशाद्वारे आधीच दिली आहे. उत्तरवादीने दावा केला की त्याने रु. 25,00,000/- ची रक्कम फिर्यादीला रोख दिली. बचावासाठी परवानगी मिळावी यासाठी उत्तरवादीने दाखल केलेल्या अर्जाला फिर्यादीने उत्तर दाखल करून विरोध केला. न्यायचौकशी न्यायालयाने निशाणी -18 ए वर केलेल्या अर्जावर 20 ऑक्टोबर 2020 रोजी आदेश पारित केला आणि त्याला परवानगी दिली. उत्तरवादीला 30 दिवसांच्या आत रु. 10,00,000/- रक्कम जमा करण्याच्या अटींच्या अधीन राहून बचाव करण्याची परवानगी देण्यात आली होती. हे स्पष्ट करण्यात आले होते की जर उत्तरवादी रक्कम जमा करण्यात अयशस्वी ठरला तर फिर्यादीला त्वरित निर्णय घेण्याचा अधिकार असेल.

5. 20 ऑक्टोबर 2020 च्या आदेशानुसार उत्तरवादी न्यायचौकशी न्यायालयात रु. 10,00,000/- जमा करण्यात अयशस्वी ठरला. त्यामुळे न्यायचौकशी न्यायालय उत्तरवादीकडून कोणताही बचाव न झाल्याने 15 जानेवारी 2021 रोजी दाव्याचा आदेश देण्यासाठी पुढे गेले. न्यायचौकशी न्यायालयाने फिर्यादीची 9 % दराने व्याज देण्याची विनंती फेटाळली आणि त्यानुसार रु. 7,20,000/ - व्याजासाठीचा निर्णय नाकारण्यात आला. फिर्यादीला

नोटीस शुल्कही नाकारण्यात आले. त्यानुसार न्यायचौकशी न्यायालयाने उत्तरवादीला फिर्यादीला रु. 30,00,000/- दावा दाखल करण्याच्या तारखेपासून वसुलीपर्यंत सरळ व्याजासह 6% दराने देण्याचे निर्देश दिले.

6. 15 जानेवारी 2021 रोजीच्या आदेशामुळे व्यथित झालेल्या उत्तरवादींनी पहिल्या अपीलीय न्यायालयासमोर नियमित दिवाणी अपील क्र. 164/2021 दाखल केले. त्याच्या अपील मेमोमध्ये, अपीलकर्त्यांनी विशेषतः असे कारण मांडले की न्यायचौकशी न्यायालयाने दिलेली सशर्त अनुमती चुकीची होती. अपील प्रलंबित असताना आदेशाला स्थगिती देण्याची विनंतीही अपीलकर्त्याने केली. 5 जानेवारी 2022 रोजी पहिल्या अपीलीय न्यायालयाने, अपीलकर्त्याने निशाणी - 5 वर दाखल केलेल्या स्थगितीसाठीच्या अर्जाला परवानगी देत आदेश पारित केला. पहिल्या अपीलीय न्यायालयाने, अपीलकर्त्याने रु. 20,00,000/- एका महिन्याच्या आत जमा करण्याच्या अटीवर, ट्रायल कोर्टाच्या आदेशाच्या कारवाई आणि अंमलबजावणीला स्थगिती दिली. असे दिसते की अपीलकर्त्याने निशाणी 21 वर अर्ज दाखल करून रु. 5,00,000/- जमा करण्यासाठी मुदतवाढ मागितली. त्याने पहिल्या अपीलीय न्यायालयात 15,00,000/- रुपये रक्कम जमा केली आणि 5 फेब्रुवारी 2022 रोजीच्या आदेशाद्वारे त्याला 5,00,000/- रुपयांची शिल्लक रक्कम जमा करण्यासाठी एक महिन्याची आणखी मुदत देण्यात आली. असे दिसते की अपीलकर्त्याने उर्वरित रक्कम रु. 5,00,000/- पहिल्या अपीलीय न्यायालयात जमा केली तसेच 1 एप्रिल 2022 रोजी त्या संदर्भात पुर्सिस दाखल केला. अपीलकर्त्याने दिवाणी प्रक्रिया संहिता, 1908 च्या आदेश XLI नियम 27 अंतर्गत अर्ज दाखल केला ज्याद्वारे अतिरिक्त कागदपत्रे सादर करण्याची परवानगी मागितली, ज्याला फिर्यादीने विरोध केला. 2 ऑगस्ट 2023 रोजी जेव्हा अर्ज पहिल्या अपिलीय न्यायालयासमोर आला, तेव्हा दोन्ही पक्षांनी अपिलाच्या सुनावणीच्या वेळी अतिरिक्त पुरावा सादर करण्याच्या अर्जावरील निर्णयावर सहमती दर्शवली.

7. त्यानंतर पहिल्या अपीलीय न्यायालयाने उत्तरवादीने 16 ऑगस्ट 2023 रोजीच्या निकाल आणि डिक्रीद्वारे दाखल केलेले नियमित दिवाणी अपील 164/2021 फेटाळले. अपील फेटाळतानाच दिवाणी प्रक्रिया संहितेच्या आदेश XLI नियम 27 अंतर्गत अतिरिक्त पुरावा सादर करण्यासाठीचा अर्जही फेटाळण्यात आला.

8. अपीलकर्त्याने केलेल्या अर्जावर, 5 जानेवारी 2022 रोजीच्या स्थगिती आदेशाला पहिल्या अपीलीय न्यायालयाने 31 ऑक्टोबर 2023 पर्यंत मुदतवाढ दिली. फिर्यादीने आदेशाच्या अंमलबजावणीसाठी 16 डिसेंबर 2023 रोजी अर्ज दाखल केला. अपीलकर्ता/उत्तरवादीने काही विलंबानंतर सध्याचे दुसरे अपील दाखल केले आहे, जे या न्यायालयाने 16 एप्रिल 2024 च्या आदेशाद्वारे क्षमापित केले आहे. जेव्हा अपील दाखल करून घेण्यासाठी आले, तेव्हा या न्यायालयाने 16 एप्रिल 2024 रोजीच्या आदेशाद्वारे कायद्याचे खालील महत्त्वपूर्ण प्रश्न तयार करून ते दाखल करण्यास सुरुवात केली :-

"i) जर उत्तरवादी सशर्त अनुमतीच्या आदेशाला आव्हान देण्यात अयशस्वी ठरला आणि त्याच्या बचावाच्या अनुपस्थितीत दावा निकाली काढू दिला, तर तो आदेशाच्या विरोधात दाखल केलेल्या मूळ अपीलमध्ये सशर्त अनुमती देण्याच्या आदेशाला आव्हान देऊ शकतो का ?

ii) पहिल्या अपीलीय न्यायालयाने दिलेल्या आदेशानुसार, अपीलकर्त्याने जमा केलेल्या 20 लाख रुपयांच्या रकमेच्या प्रकाशात, ज्या अटीवर बचावासाठी परवानगी देण्यात आली होती, तिचे पालन केले गेले होते, असा युक्तिवाद करून दावा परत पाठवता आला असता का ?

iii) न्यायचौकशी न्यायालयाने रु. 10 लाख जमा करण्याच्या अटीच्या विरोधात अपीलकर्त्याने रु.
20 लाख जमा केल्यामुळे दावा परत पाठवण्यास पात्र आहे का ?

9. अपीलकर्त्याची बाजू मांडणारे विद्वान वकील श्री. कुलकर्णी सादर करतात की, पहिल्या अपीलीय न्यायालयाने, अपील सुनावणीदरम्यान, अपीलकर्ता रु.10,00,000/- जमा करण्याच्या सशर्त आदेशाचे पालन करण्यास तयार नव्हता, असे चुकीचे समजून त्याचे अपील फेटाळण्यात चूक केली आहे. असा चुकीचा निष्कर्ष नोंदवताना, पहिल्या अपीलीय न्यायालयाने या वस्तुस्थितीकडे दुर्लक्ष केले आहे की अपीलकर्त्याने 5 जानेवारी 2022 रोजीच्या आदेशाच्या अनुपालनासाठी अपीलीय न्यायालयासमोर आधीच रु. 20,00,000/-/- जमा केले होते. अशा प्रकारे पहिल्या अपीलीय न्यायालयाने त्याच्या निर्णयाच्या परिच्छेद-10 मध्ये नोंद केलेला निष्कर्ष विपर्यस्त आहे. अपीलकर्त्याने अपीलीय स्तरावर बचावासाठी परवानगी देण्यासाठी न्यायचौकशी न्यायालयाने घातलेल्या अटींचे पालन केल्यानंतर पहिल्या अपीलीय न्यायालयाने दावा परत पाठवायला हवा होता, असे त्यांनी सादर केले. ते असे सादर करतात की न्यायचौकशी न्यायालयाच्या आदेशाला आव्हान देणाऱ्या मूळ अपीलमध्ये, अपीलकर्त्याला अनुमती मंजूर करण्याची अट घालणाऱ्या आदेशाला आव्हान देण्याचा अधिकार आहे.पहिल्या अपीलीय न्यायालयाने चुकीने असे मानले आहे की उत्तरवादीने बचावासाठी सशर्त अनुमतीच्या आदेशाला आव्हान दिले नाही. पहिल्या अपीलीय न्यायालयासमोर दाखल केलेल्या मेमो ऑफ अपीलच्या मूलभूत खंड (एफ) कडे ते माझे लक्ष वेधतात, ज्यामध्ये अनुमती मंजूर करण्यासाठी अट घालणाऱ्या आदेशाच्या अचुकपणाला पहिल्या अपीलीय न्यायालयासमोर आव्हान देण्यात आले होते.

10. कोणत्याही परिस्थितीत, श्री. कुलकर्णी यांच्या म्हणण्यानुसार, एकदा अपीलकर्त्याने पहिल्या अपीलीय न्यायालयासमोर दुप्पट रक्कम जमा केली की, उत्तरवादीस पुरावा सादर करण्यास सक्षम होण्याच्या दृष्टीने दावा परत पाठवायला हवा होता. अशा कारवाईला सर्वोच्च न्यायालयाने ***वाडा अरुण एस्बेस्टोस प्रायव्हेट लिमिटेड विरुद्ध गुजरात वॉटर सप्लाय अँड सेव्हरेज बोर्ड*** (2009) 2 एस. सी. सी. 432 मधील आपल्या निकालात मान्यता दिली आहे. श्री. कुलकर्णी पुढे असे म्हणतात की उत्तरवादीने कोणताही पुरावा सादर न करता, पहिल्या अपीलीय

न्यायालयाने वादीला रु. 25,00,000/- रोखीने देण्याच्या युक्तिवादाच्या गुणवत्तेचा विचार केला आहे. श्री. कुलकर्णी सादर करतात की 'बलराज' ही इमारत याचिकाकर्त्याने समान सुविधेच्या जागेवर आणि जमिनीच्या बिगर-कृषी वापरासाठी बनावट परवानगी देऊन अनधिकृतपणे बांधली आहे. इमारत पाडण्यासाठी पुणे महानगरपालिकेने यापूर्वीच नोटीस बजावली आहे. अशा परिस्थितीत, उत्तरवादीला फ्लॅटच्या खरेदीसाठी पैसे देण्यासाठी जबरदस्ती केली जाऊ शकत नाही, जे बेकायदेशीर आहे. त्या फिर्यादीला इमारतीच्या संदर्भात सर्व आवश्यक परवानग्या मिळाल्या आहेत याची खात्री करण्याचे दायित्व पूर्ण न करता पैसे घेऊन पळून जायचे आहे. ते सादर करतात की कोडच्या ऑर्डर एक्स एल आय नियम 27 च्या तरतुदींनुसार पहिल्या अपीलीय न्यायालयासमोर अतिरिक्त पुरावा सादर करण्यासाठी अर्ज दाखल करण्यात आला होता, जो चुकीने फेटाळला गेला आहे. तथापि, ते असे सादर करतात की पहिल्या अपीलीय न्यायालयासमोर अतिरिक्त पुरावा सादर करण्याऐवजी, उत्तरवादीस लेखी निवेदन दाखल करून आणि अतिरिक्त पुरावा सादर करून दाव्यात बचाव करण्याची संधी देऊन खटला नव्याने सुनावणीसाठी परत पाठवणे योग्य ठरेल.

11. उलटपक्षी, उत्तरवादी-याचिकाकर्त्याची बाजू मांडणारे विद्वान वकील श्री. निकम अपीलला विरोध करतील आणि न्यायचौकशी न्यायालय आणि पहिल्या अपीलीय न्यायालयाने पारित केलेल्या आदेशांचे समर्थन करतील. अपीलकर्ता-उत्तरवादीने दाव्यात बचाव करण्यात निष्काळजीपणा केला आहे, असे ते म्हणतात. सशर्त अनुमती देण्याच्या आदेशाचे पालन करण्यात तो अपयशी ठरला आणि न्यायचौकशी न्यायालयाला दावा निकाली काढण्याची अनुमती दिली. 20 ऑक्टोबर 2020 ते 15 जानेवारी 2021 या कालावधीत तीन दीर्घ महिन्यांचे अंतर होते, ज्या दरम्यान उत्तरवादी न्यायचौकशी न्यायालयासमोर रु. 10,00,000/- जमा करण्यात अयशस्वी ठरला. त्याने निर्धारित वेळेत Rs. 20,00,000/- रक्कम जमा करून पहिल्या अपीलीय न्यायालयाच्या आदेशाचे पालनही केले नाही. त्यामुळे आदेशाला स्थगिती देण्यासाठी पहिल्या अपीलीय न्यायालयासमोर केलेल्या विलंबित प्रदानाचा अर्थ न्यायचौकशी न्यायालयाने दिलेल्या आदेशाचे पालन असा लावला जाऊ शकत नाही. रु. 20,00,000/- ही रक्कम उत्तरवादीने पहिल्या अपीलीय न्यायालयासमोर, बचावासाठी परवानगी देण्याच्या उद्देशाने नव्हे, तर न्यायचौकशी न्यायालयाने पारित केलेल्या आदेशाला स्थगिती देण्यासाठी जमा केली आहे.

12. त्यानंतर श्री. निकम यांनी फ्लॅटचा मोबदला न देता जबरदस्तीने तो ताब्यात घेण्याचे उत्तरवादीचे वर्तन ठळकपणे निदर्शनास आणले. रु. 30,00,000/- ची रक्कम कराराअंतर्गत नियत आणि देय आहे आणि रु. 7,50,000/- ची मामुली रक्कम भरून, उत्तरवादी 2017 सालापासून फ्लॅटवर कब्जा करत आहे. उत्तरवादीचे असे वर्तन त्याला कोणताही दिलासा नाकारण्यासाठी पुरेसे आहे. फिर्यादीला फ्लॅटचा कोणताही मोबदला न देता फ्लॅटचा ताबा उपभोगण्याच्या उद्देशाने उत्तरवादी हेतुपुरस्सर विलंबाचे डावपेच खेळत आहे.सध्याचे अपील देखील फिर्यादीच्या कायदेशीर दाव्याला पराभूत करण्याच्या असद्भावपूर्वक हेतूने दाखल केले आहे. सर्वोच्च न्यायालयासमोरच्या प्रकरणात सशर्त अनुमतीसाठी रक्कम जमा करण्यात अपयशी ठरल्याबद्दल काही समर्थन दिले

गेले असे सादर करत श्री. निकम यांनी ***वाडा अरुण एस्बेस्टोस प्रायव्हेट लिमिटेड***मधील सर्वोच्च न्यायालयाच्या निकालात फरक दर्शवला. सध्याच्या प्रकरणात, रु. 10,00,000/- रक्कम जमा करण्यात अयशस्वी होण्याचे कोणतेही समर्थन नव्हते, ज्याच्या अधीन राहून बचाव करण्याची परवानगी देण्यात आली होती. श्री. निकम दावा फेटाळण्याची प्रार्थना करतात.

13. पक्षकारांची बाजू मांडणाऱ्या विद्वान वकिलांनी केलेल्या सादरीकरणाचा आणि मांडलेल्या मताचा मी विचार केला आहे आणि मी न्यायचौकशी न्यायालय आणि पहिल्या अपीलीय न्यायालयाचे निकाल तसेच संकलनासह अभिलेखावर दाखल केलेले कागदपत्र विचारात घेतले आहेत. बचावासाठी सशर्त अनुमतीच्या आदेशाला आव्हान देण्याच्या परवानगीबद्दल आणि बचावासाठी परवानगी देण्यासाठी ट्रायल कोर्टाच्या अटींचे पालन करण्यासाठी पहिल्या अपीलीय न्यायालयासमोर मोबदला जमा करण्यासाठी मूळ अपीलात आव्हान देण्याच्या परवानगीबद्दल विचार करण्यासाठी उद्भवणारे दोन व्यापक मुद्दे आहेत.

14. जोपर्यंत पहिल्या मुद्द्याचा संबंध आहे, तोपर्यंत पहिल्या अपीलीय न्यायालयासमोर दाखल केलेल्या अपील मेमोमधील ग्राउंड क्लॉज (एफ) वरून असे दिसून येते की उत्तरवादीने एक विशिष्ट आधार मांडला की अनुमती मंजूर करण्यासाठी ठेवीची अट लादणे चुकीचे होते. अपील मेमोमधील ग्राउंड क्लॉज (एफ) असे आहे :

> **एफ.** - निशाणी 18 ए वर दाखल केलेल्या उक्त अर्जाला, म्हणजे अटीवर बचाव करण्यासाठी परवानगीसाठीच्या अर्जाला परवानगी देणे ही एक त्रुटी होती. निशाणी 18 ए वर दाखल केलेला अर्ज म्हणजे बचावासाठी परवानगीचा अर्ज बिनशर्त मंजूर व्हायला हवा होता.

15. पहिल्या अपीलीय न्यायालयाने बचावासाठी सशर्त परवानगी देण्याच्या आदेशाला उत्तरवादीने उपस्थित केलेल्या आव्हानाबद्दल निकालाच्या परिच्छेद-10 मध्ये विरोधाभासी निष्कर्ष नोंदवलेले दिसतात. अपीलीय न्यायालयाने असे म्हटले आहे की "उत्तरवादीने आजपर्यंत या आदेशाला आव्हान दिले नाही हे मान्य आहे". तथापि, त्याच वेळी, पहिल्या अपीलीय न्यायालयाने बचावासाठी परवानगी देताना न्यायचौकशी न्यायालयाने घातलेल्या अटींच्या अचूकतेच्या मुद्द्यावरही लक्ष वेधले आहे. असे म्हटले आहे की "या परिस्थितीत, अर्जाला बचावासाठी परवानगी देताना लादलेली अट न्याय्य आहे. त्यामुळे, बचावासाठी परवानगीच्या अर्जाला परवानगी देताना अशी अट निश्चित करण्यात विद्वान न्यायचौकशी न्यायालयाने कोणतीही चूक केलेली नाही. त्यामुळे सध्याच्या अपिलाच्या सुनावणीदरम्यान या आदेशात हस्तक्षेप केला जाऊ शकत नाही. ” पहिल्या अपीलीय न्यायालयाने नोंदवलेले वरील दोन निष्कर्ष परस्परविरोधी असल्याचे दिसून येते. तथापि, उक्त निष्कर्ष असे सूचित करतात की पहिल्या अपीलीय न्यायालयाने स्पष्टपणे अशा तत्त्वावर कार्यवाही केली आहे की बचावासाठी परवानगी देताना लादलेल्या अटींना दाव्यातील आदेशाच्या विरोधात दाखल केलेल्या मूळ अपीलातही आव्हान दिले जाऊ शकते. ***वाडा अरुण एस्बेस्टोस प्रायव्हेट लिमिटेड***मधील सर्वोच्च न्यायालयाच्या निकालावरूनही

हा पैलू स्पष्ट होतो, ज्याचा संदर्भ निकालाच्या उत्तरार्धात, दुसऱ्या मुद्द्याचा विचार करताना दिला आहे. माझ्या मते, जर उत्तरवादी सशर्त रजा देण्याच्या आदेशाला आव्हान देण्यात अयशस्वी ठरला आणि बचाव पक्षाच्या अनुपस्थितीत न्यायचौकशी न्यायालयाला आदेश पारित करण्याची परवानगी दिली, तर अशा उत्तरवादीला दाव्यातील आदेशाच्या विरोधात दाखल केलेल्या मूळ अपीलमध्ये बचावासाठी सशर्त परवानगी देण्याच्या आदेशाला आव्हान देण्यास परवानगी आहे.

16. अपीलकर्त्याने प्रथम अपीलीय न्यायालयासमोर 20,00,000/- रु. ची रक्कम जमा केल्याच्या कारणास्तव दावा परत पाठवण्याच्या दुसऱ्या मुद्द्याचा विचार करता, असे दिसते की पहिल्या अपीलीय न्यायालयाने आपल्या निर्णयाच्या परिच्छेद-10 मध्ये खालील कारणे नोंदवून अपीलकर्त्याची सदर प्रार्थना फेटाळली आहे :

> मान्य आहे की, बचावासाठी केलेल्या अर्जाला परवानगी देताना विद्वान न्यायचौकशी न्यायालयाने सशर्त आदेश पारित केला. उत्तरवादीने त्याचे पालन केलेले नाही. सध्याच्या याचिकेच्या सुनावणीदरम्यानही , उत्तरवादी उक्त आदेशाचे पालन करण्यास तयार नाही आणि अपीलकर्ता/उत्तरवादीचा असा युक्तिवाद आहे की विद्वान न्यायचौकशी न्यायालयाने सदर अर्ज बिनशर्त मंजूर करायला हवा होता.

17. अशा प्रकारे, पहिल्या अपीलीय न्यायालयाने चुकून असे गृहीत धरले आहे की उत्तरवादी बचावासाठी अनुमती मंजूर करण्यासाठी रु. 10,00,000/- जमा करण्याच्या आदेशाचे पालन करण्यास तयार नव्हता. असे करताना, पहिल्या अपीलीय न्यायालयाने 5 जानेवारी 2022 आणि 5 फेब्रुवारी 2022 या तारखेच्या आदेशांचे पालन करण्यासाठी त्याने रु. 20,00,000/- रक्कम जमा केली या वस्तुस्थितीकडे दुर्लक्ष केले आहे. पहिल्या अपीलीय न्यायालयाने आपल्या निकालाच्या परिच्छेद-10 मध्ये चुकीचा निष्कर्ष नोंदवताना या पैलूचे पूर्णपणे खंडन केले आहे की उत्तरवादी रु. 10,00,000/- जमा करण्याच्या न्यायचौकशी न्यायालयाच्या आदेशाचे पालन करण्यास तयार नव्हता. अशा प्रकारे, पहिल्या अपीलीय न्यायालयाने नोंदवलेले वरील उद्धृत निष्कर्ष विपर्यस्त आहेत आणि ते रद्द होण्यास पात्र आहेत.

18. विचारार्थ पुढील मुद्दा हा आहे की, अपीलकर्त्याने पहिल्या अपीलीय न्यायालयासमोर, न्यायचौकशी न्यायालयाच्या आदेशाला स्थगिती मिळावी यासाठी जमा केलेली ठेव, न्यायचौकशी न्यायालयाने बचावासाठी परवानगी देण्यासाठी घातलेल्या अटींचे पालन मानली जाऊ शकते का. ***वाडा अरुण एस्बेस्टोस प्रायव्हेट लिमिटेड***मध्ये, सर्वोच्च न्यायालयाची काहीशी समान परिस्थिति आहे. सर्वोच्च न्यायालयासमोरच्या प्रकरणात , त्यातील फिर्यादीने दाखल केलेल्या समरी सुटमधे , न्यायचौकशी न्यायालयाने दाव्याच्या 50 टक्के रकमेची सुरक्षा

ठेव देण्यास सांगून बचाव करण्यासाठी सशर्त परवानगी दिली. उत्तरवादीने तेथे अशी सुरक्षा देऊ केली नव्हती आणि अटीचे पालन केले गेले नव्हते. न्यायचौकशी न्यायालयाने दावा निकाली काढण्यास सुरुवात केली. उत्तरवादीने उच्च न्यायालयात अपील दाखल केले. पक्षांमधील विवादांचे निराकरण करण्यासाठी जेव्हा शक्यता शोधली जात होती, तेव्हा त्यातील उत्तरवादीने त्यामध्ये 15,50,000/- चा धनादेश सादर केला, जो उच्च न्यायालयाने न्यायचौकशी न्यायालयाला वटविण्यास सांगितले आणि अंमलबजावणीच्या कार्यवाहीला स्थगिती देण्याचे निर्देश दिले. अपीलचा निर्णय घेताना, उच्च न्यायालयाने उत्तरवादीच्या वतीने केलेल्या सादरीकरणाची दखल घेतली की न्यायचौकशी न्यायालयाने लादलेल्या अटींचे पालन करण्यासाठी रु. 10,59,168/- ची मोठी रक्कम जमा करायची होती आणि रक्कम जमा करण्यापूर्वी न्यायचौकशी न्यायालयाने दावा निकाली काढला. तथापि, उच्च न्यायालयाने ही वस्तुस्थिती विचारात घेतली की दाव्याच्या रकमेपैकी 50% रक्कम आधीपासूनच न्यायचौकशी न्यायालयासमोर जमा करण्यात आली होती आणि उत्तरवादी काही बचाव मांडू इच्छित होता. त्यामुळे, उच्च न्यायालयाने फिर्यादीच्या बाजूने दिलेला हुकूम रद्द केला आणि उच्च न्यायालयाच्या निर्देशांनुसार उत्तरवादीने आधीच ठेवलेली रक्कम ही न्यायचौकशी न्यायालयाने दिलेल्या अनुमतीसाठी ठेवलेली रक्कम मानली जाईल या निर्देशासह दावा न्यायचौकशी न्यायालयाकडे चालवण्यासाठी परत पाठवला. अपीलमध्ये सर्वोच्च न्यायालयाने उच्च न्यायालयाने स्वीकारलेल्या कारवाईच्या मार्गाला पुष्टी दिली आहे. सर्वोच्च न्यायालयाने परिच्छेद - 11,13,15,17,19,22 आणि 26 मध्ये असे म्हटले आहे :

> 11. निर्विवादपणे, आदेशाच्या विरोधात अपील केले गेले आणि उत्तरवादीच्या बाजूने सशर्त अनुमती देण्याच्या 3.3.2004 तारखेच्या आदेशाच्या विरोधात नाही. निर्विवादपणे पुन्हा एकदा, या अटीचे पालन केले गेले नाही. त्यामुळे, विचारार्थ उद्भवणारा प्रश्न असा आहे की उपरोक्त परिस्थितिमध्ये , उत्तरवादी असा युक्तिवाद करू शकतो का की हे एक योग्य प्रकरण होते जेथे बिनशर्त अनुमती दयायला पाहिजे होती.

> 13. सर्व हेतू आणि उद्देशांसाठी या स्वरूपाच्या प्रकरणात उपरोक्त तरतूद लक्षात घेता, विनाअट किंवा अटींवर अनुमती दिली गेली असो, ती एकाच स्थितीमध्ये उभी राहते. तथापि, सूटमधील बचाव हा केवळ 'अर्थहीन बडबड' लबाडीची युक्ती किंवा ढोंगीपणा मानला जाऊ नये, हे सर्वमान्य आहे.
> सामान्यतः, न्यायालयाने उत्तरवादीच्या बाजूने युक्त केलेल्या पहिल्या तरतुदीनुसार दाव्याचा बचाव करण्यासाठी अनुमती दयावी.

> 15. जेथे सशर्त अनुमती दिली जाते आणि त्यासाठीच्या अटींचे पालन केले जात नाही , तेथे फिर्यादीच्या बाजूने निर्णय दिला जाऊ शकतो. पहिले अपील दाखल करुन घेण्यायोग्य होते यात वाद नाही. एखाद्या आदेशाविरुद्ध अपील केले जात असल्यास, खटल्याच्या निर्णयावर परिणाम करणाऱ्या कोणत्याही आदेशातील कोणतीही त्रुटी, दोष किंवा अनियमितता, दिवाणी प्रक्रिया संहितेच्या कलम 105 अंतर्गत संकल्पित केलेल्या मेमोरॅंडम ऑफ अपीलमध्ये आक्षेपार्ह आधार म्हणून मांडता येईल.

17. परंतु जर डिक्रीवरून अपिल करण्याचा अधिकाराची सूट उत्तरवादीला दिली गेली , तर आमच्या मते, त्याला त्या आदेशाला आव्हान देण्याचा अधिकार नाकारला जाऊ शकत नाही जो शेवटी मंजूर झालेल्या डिक्रीवरून दाखल केलेल्या त्याच्या मेमोरँडम ऑफ अपील मधील पुनरावलोकनाच्या अधीन होता.

19. या न्यायालयाने पुन्हा मेसर्स मेकलेक इंजिनिअर्स अँड मॅन्युफॅक्चरर्स विरुद्ध मेसर्स बेसिक इक्विपमेंट कॉर्पोरेशन [ए. आय. आर. 1977 एस. सी. 577] या प्रकरणात न्यायमूर्ती दास यांनी श्रीमती. किरणमयी डस्सी विरुद्ध डॉ. जे. चॅटर्जी [(1945) 49 सीडब्ल्यूएन 249] : या प्रकरणात अनुमती मंजूर करण्याच्या संदर्भात खालील तत्त्वांचा पुनरुच्चार केला.

“(ए) जर उत्तरवादीने न्यायालयाचे समाधान केले की त्याच्याकडे दाव्याच्या गुणवत्तेनुसार योग्य बचाव आहे तर फिर्यादीला निर्णयावर स्वाक्षरी करण्याची परवानगी मिळण्याचा अधिकार नाही आणि उत्तरवादीला बचाव करण्यासाठी बिनशर्त परवानगी मिळण्याचा अधिकार आहे.

(बी) जर उत्तरवादीने सकारात्मक चांगला बचाव नसला तरी त्याच्याकडे न्याय्य किंवा प्रामाणिक किंवा वाजवी बचाव असल्याचे दर्शविणारा दावा करण्यायोग्य मुद्दा उपस्थित केला तर फिर्यादीला निर्णयावर स्वाक्षरी करण्याचा अधिकार नाही आणि उत्तरवादीला बचाव करण्यासाठी बिनशर्त परवानगी मिळण्याचा अधिकार आहे.

(सी) जर उत्तरवादी त्याला बचाव करण्यासाठी पुरेशी मानली जाणारी तथ्ये उघड करत असेल, म्हणजे, जरी प्रतिज्ञापत्र सकारात्मकपणे आणि ताबडतोब हे स्पष्ट करत नसले तरी त्याच्याकडे बचाव आहे, तरीही अशा तथ्यांची स्थिती दर्शविते ज्यामुळे असा निष्कर्ष निघतो की कारवाईच्या खटल्यात फिर्यादीच्या दाव्याला बचाव स्थापित करण्यास सक्षम असू शकेल आणि फिर्यादीला निर्णयाचा अधिकार नाही आणि उत्तरवादीला बचाव करण्यासाठी अनुमती आहे परंतु अशा परिस्थितीत न्यायालय आपल्या विवेकबुद्धीनुसार खटल्याच्या वेळेनुसार किंवा पद्धतीनुसार अटी लादू शकते परंतु न्यायालयात पैसे भरणे किंवा सुरक्षा देणे याप्रकारे नाही.

(डी) जर उत्तरवादीकडे कोणताही बचाव नसेल किंवा बचाव मांडणी भ्रामक किंवा लबाडीची असेल किंवा प्रत्यक्ष व्यवहारात अर्थहीन बड्बडीची असेल तर सामान्यतः फिर्यादीला निर्णयावर स्वाक्षरी करण्यासाठी परवानगी मिळण्याचा अधिकार आहे आणि उत्तरवादीला बचाव करण्यासाठी परवानगी मिळण्याचा अधिकार नाही.

(ई) जर उत्तरवादीकडे कोणताही बचाव नसेल किंवा बचाव पक्ष भ्रामक किंवा लबाडीचा असेल किंवा प्रत्यक्ष व्यवहारात लबाडीचा असेल तर सामान्यतः फिर्यादीला निर्णयावर स्वाक्षरी करण्याचा अधिकार असला तरी, दावा केलेली रक्कम न्यायालयात भरलेली असेल किंवा अन्यथा सुरक्षित असेल तरच न्यायालय उत्तरवादीस पुढे जाण्याची परवानगी देऊन फिर्यादीचे संरक्षण करू शकते आणि अशा अटीवर उत्तरवादीस परवानगी देऊ शकते आणि त्याद्वारे उत्तरवादीला बचाव सिद्ध करण्याचा प्रयत्न करण्यास सक्षम करून त्याला दया दाखवू शकते.

हे प्रकरण खंड (ई) मध्ये येत नाही आणि त्याला बिनशर्त अनुमती द्यायला हवी होती, असे मत व्यक्त करण्यात आले.

22. फिर्यादीला दिलेला वैधानिक अधिकार सामान्यतः हिरावून घेतला जाऊ शकत नाही. सशर्त रजा देण्याच्या 27.11.2002 तारखेच्या आदेशाच्या विरुद्ध दिवाणी पुनरीक्षण अर्ज राखण्यायोग्य

असू शकतो. जिथे दाव्याचा बचाव करण्यासाठी परवानगी नाकारली जाते तिथे देखील हा उपाय उपलब्ध होता. यापूर्वी येथे नमूद केल्याप्रमाणे, दाव्याचा बचाव करण्याची परवानगी सामान्यतः दिली जावी. त्यामुळे प्रतिवादींनी अटींचे पालन करण्यासाठी वेळ मागितला असला तरी अपीलात उक्त युक्तिवाद मांडण्याची परवानगी होती.

26. या प्रकरणातील तथ्ये आणि परिस्थिती लक्षात घेता, उच्च न्यायालयाच्या आक्षेपार्ह निकालात हस्तक्षेप केला जाण्यायोग्य हे प्रकरण नाही असे आमचे मत आहे. त्यानुसार हे अपील फेटाळले जाते. तथापि, या प्रकरणातील तथ्ये आणि परिस्थितींमध्ये, खर्चाबाबत कोणताही आदेश असणार नाही.

19. अशा प्रकारे, **वाडा अरुण एस्बेस्टोस प्रायव्हेट लिमिटेड** या प्रकरणात सर्वोच्च न्यायालयाने असे म्हटले आहे की, जर आदेशाच्या विरोधात अपील करण्याचा अधिकार उत्तरवादीला दिला गेला, तर मुख्य आदेशाच्या विरोधात दाखल केलेल्या मेमोरँडम ऑफ अपीलमध्ये कारण तयार करून पुनरावलोकनाच्या अधीन असलेल्या आदेशाला आव्हान देण्याचा अधिकार त्याला नाकारला जाऊ शकत नाही. अशा प्रकारे, जरी न्यायचौकशी न्यायालयाने दिलेला आदेश पुनरावलोकन करण्यायोग्य असला आणि त्यात कोणतेही पुनरीक्षण दाखल केले गेले नसले, तरी सर्वोच्च न्यायालयाने असे म्हटले की बचावासाठी परवानगी देताना लादलेल्या अटीलाही उच्च न्यायालयात मूळ अपीलात आव्हान दिले जाऊ शकते.

20. त्यामुळे माझ्या मते, सध्याच्या दुसऱ्या अपीलात तयार केलेले दोन्ही प्रश्न **वाडा अरुण एस्बेस्टोस प्रायव्हेट लिमिटेड**मधील सर्वोच्च न्यायालयाच्या निकालात पूर्णपणे समाविष्ट आहेत.

21. अपील स्वीकारताना तयार केलेल्या कायद्याच्या प्रश्नांना मी माझी उत्तरे नोंदवण्यापूर्वी, श्री. निकम यांनी केलेली निवेदने विचारात घेणे आवश्यक आहे की अपीलकर्ता/उत्तरवादीचे वर्तन असे आहे की त्याला कोणताही दिलासा दिला जाऊ शकत नाही. मान्य केलेली स्थिती अशी आहे की, अपीलकर्त्याने एम. एस. ई. बी. शुल्क आणि विकास शुल्कासाठी रु. 3,00,000/- च्या पुढील देयकाव्यतिरिक्त, रु.34,50,000/- च्या मोबदल्यात बलराज बिल्डिंग 'ए' इमारतीतील 784 चौरस फूटाचा फ्लॅट क्र.302 खरेदी करण्यास सहमती दर्शवली. अशा प्रकारे, कराराअंतर्गत, उत्तरवादीने फिर्यादीला नियत आणि देय असलेली एकूण रक्कम रु. 37,50,000/- आहे. असे दिसते की उत्तरवादीने फिर्यादीला धनादेशाद्वारे केवळ रु. 7,50,000/- दिले आहेत. जरी उत्तरवादी अतिरिक्त रक्कम 25,00,000/- रु. रोख म्हणून देण्याचा दावा करत असला, तरी हे असे काहीतरी आहे जे त्याने न्यायचौकशी न्यायालयासमोर सिद्ध करणे आवश्यक आहे. आतापर्यंत, असा निष्कर्ष काढण्यासाठी कोणतेही साहित्य उपलब्ध नाही की रु. 25,00,000/- देखील उत्तरवादीकडून फिर्यादीला दिले गेले. तथापि, उत्तरवादीने 2017 साली फ्लॅट ताब्यात घेतला आहे आणि तेव्हापासून तो त्यात राहत आहे. याचिकाकर्त्याचे म्हणणे

आहे की केवळ रु. 7,50,000/- ची रक्कम देऊन उत्तरवादी गेल्या सात वर्षांपासून फ्लॅटचा उपभोग घेत आहे.त्याने फ्लॅटचा ताबा घेतला आहे आणि तो त्यात राहत आहे यावर उत्तरवादी वाद घालत नाही. ही स्थिती असल्यास, फिर्यादीने केलेल्या कथित अनधिकृत बांधकामाच्या संदर्भात उत्तरवादी आपला बचाव सिद्ध करेपर्यंत, त्याला विनाशुल्क फ्लॅट ताब्यात घेण्याची परवानगी दिली जाऊ शकत नाही. उत्तरवादीने यापूर्वीच पहिल्या अपीलीय न्यायालयासमोर रु. 20,00,000/- ची रक्कम जमा केली आहे. त्याने फिर्यादीला ₹ 7,50,000/- ची रक्कम दिली हे मान्य केले जाते. अशा प्रकारे, रु. 37,50,000/- च्या रकमेपैकी देय रक्कम रु. 7,50,000/- आधीच फेडले आहेत. उत्तरवादीला लेखी निवेदन दाखल करण्याची आणि पुरावा सादर करण्याची संधी दिल्यानंतर खटला सुनावणीसाठी परत पाठवण्याचा माझा कल असल्याने, उत्तरवादीने किमान 2017 सालापासून फ्लॅटचा वापर आणि त्यावर कब्जा केल्याबद्दल न्यायचौकशी न्यायालयासमोर आणखी रक्कम जमा करणे आवश्यक आहे. जर उत्तरवादी शेवटी हे सिद्ध करण्यात यशस्वी झाला की फिर्यादीने दावा केलेली रक्कम वसूल करणे बंधनकारक नाही, तर न्यायचौकशी न्यायालय त्याच्यापुढे जमा केलेल्या रकमेचे समायोजन करण्यासाठी आवश्यक आदेश देईल. तथापि, जोपर्यंत उत्तरवादी आपला बचाव सिद्ध करण्यात अयशस्वी होत नाही, तोपर्यंत त्याला फ्लॅटवर विनामूल्य कब्जा करण्याची परवानगी दिली जाऊ शकत नाही. ज्या इमारतीत फ्लॅट बांधण्यात आला आहे ती अनधिकृत आहे, असा बचाव उत्तरवादीला मांडायचा आहे. तो न्यायचौकशी न्यायालयासमोर असा बचाव करू शकतो आणि न्यायचौकशी न्यायालय अशा संरक्षणाच्या परिणामाची तपासणी करेल की उत्तरवादीला विक्री कराराअंतर्गत देय असलेल्या रकमेची परतफेड करण्याची जबाबदारी आहे. येथे हे लक्षात घेतले पाहिजे की जर इमारत अनधिकृत आहे या कथित कारणावरून उत्तरवादी खरेदी व्यवहार पूर्ण करण्यास तयार नसेल तर फिर्यादीने उत्तरवादीकडून मिळालेल्या रकमेसह व्याज अग्रिम परतावा करण्याची तयारी दर्शविली होती. तथापि,अपिलाच्या सुनावणीदरम्यान, उत्तरवादीने उक्त प्रस्ताव स्वीकारला नाही आणि असे दिसते की तो संबंधित फ्लॅटचे देणे देण्यास आणि त्यावर कब्जा करण्यास इच्छुक आहे. हे आणखी एक कारण आहे की किमान 2017 सालापासून फ्लॅटचा वापर आणि व्यवसायासाठी त्याला न्यायचौकशी न्यायालयासमोर आणखी रक्कम जमा करणे आवश्यक आहे. माझ्या मते, अपीलकर्ता/उत्तरवादीने पहिल्या अपीलीय न्यायालयासमोर आधीच जमा केलेल्या '20,00,000/- रु. च्या रकमेव्यतिरिक्त, '5,00,000/- रु. ची आणखी रक्कम त्याला बचावासाठी परवानगी दिल्यानंतर नव्याने सुनावणीसाठी खटल्याच्या प्रत्यार्पणासाठी पूर्वअट म्हणून जमा करणे योग्य ठरेल.

22. त्यानुसार, दुसरे अपील स्वीकारताना तयार केलेल्या कायद्याच्या प्रश्नांची उत्तरे खालीलप्रमाणे दिली जातात :

(i) मुख्य दाव्यातील आदेशाला आव्हान देणाऱ्या मूळ अपीलात, बचावासाठी सशर्त परवानगी देणाऱ्या आदेशाला आव्हान देण्यासही उत्तरवादीला परवानगी आहे.

(ii) आदेशाच्या अंमलबजावणीला स्थगिती देण्यासाठी पूर्वअट म्हणून उत्तरवादीने पहिल्या अपीलीय न्यायालयात जमा केलेली रक्कम, न्यायचौकशी न्यायालयाने बचावासाठी दिलेल्या परवानगीच्या अटींचे पालन मानली जाऊ शकते.

(iii) रु. 10 लाखांची रक्कम जमा करण्याच्या न्यायचौकशी न्यायालयाच्या अटीवर उत्तरवादीद्वारे 20 लाख रुपयांची रक्कम जमा झाल्याच्या पार्श्वभूमीवर खटला परत पाठवण्यास पात्र आहे.

23. म्हणून माझे असे मत आहे की उत्तरवादीने रु. 20,00,000/- ची रक्कम प्रथम अपीलीय न्यायालयासमोर जमा केल्यामुळे आणि जर त्याने आणखी रु. 5,00,000/- जमा केले तर दाव्याचा बचाव करण्यासाठी अनुमती मंजूर होण्यास पात्र आहे.

24. त्यानुसार अपील अंशतः यशस्वी होते आणि मी पुढील आदेश पारित करण्यासाठी पुढे जातो :

(i) पहिल्या अपिलीय न्यायालयाने दिनांक 16 ऑगस्ट 2023 रोजी नियमित दिवाणी अपील क्र. 164/2021 फेटाळत आणि विशेष समरी सूट क्र. 235/2019 मध्ये न्यायचौकशी न्यायालयाने 15 जानेवारी 2021 रोजी पारित केलेल्या आदेशाची पुष्टी करत दिलेला निर्णय आणि आदेश रद्द केला जातो.

(ii) उत्तरवादीने आणखी 5,00,000/- लाख रुपये एका महिन्याच्या आत न्यायचौकशी न्यायालयासमोर जमा करावे, ज्यामध्ये अयशस्वी झाल्यास 16 ऑगस्ट 2023 रोजी पहिल्या अपीलीय न्यायालयाने दिलेला हुकूम, तसेच 15 जानेवारी 2021 रोजी न्यायचौकशी न्यायालयाने दिलेला हुकूम पुनरुज्जीवित केला जाईल.

(iii) न्यायचौकशी न्यायालयासमोर रु. 5,00,000/- ची रक्कम जमा केल्यावर विशेष समरी सूट क्र. 235/2019 पुणे येथील 18 व्या सह दिवाणी न्यायाधीश कनिष्ठ स्तर, यांच्या फाईलवर पुनर्संचयित केला जाईल, जे उत्तरवादीस लेखी निवेदन दाखल करण्याची आणि दाव्याचा बचाव करण्याची संधी देण्यासाठी पुढे जातील .

(iv) विशेष समरी सूट क्रमांक 235/2019 वर शक्य तितक्या लवकर शक्यतो एका वर्षाच्या आत निर्णय घेण्याचा प्रयत्न न्यायचौकशी न्यायालयाने करावा.

25. वरील निर्देशांसह, दुसरे अपील अंशतः मान्य केले जाते. खर्चाबाबत कोणताही आदेश दिला जाणार नाही.

26. दुसऱ्या याचिकेचा निकाल लक्षात घेता, अंतरिम अर्ज टिकत नाही आणि तो देखील निकाली काढला जातो.

न्यायमूर्ती संदीप व्ही. मारणे

<u>अस्वीकरण</u>

"या न्यायनिर्णयाच्या मराठी भाषेतील अनुवादाचा वापर हा पक्षकारास त्याच्या/ तिच्या मातृभाषेमध्ये त्याचा अर्थ समजून घेण्यापुरताच मर्यादित राहील आणि त्याचा इतर कोणत्याही कारणाकरिता वापर करता येणार नाही. तसेच, इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णय हाच सर्व व्यावहारिक आणि कार्यालयीन वापराकरिता विश्वसनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या निष्पादन आणि अंमलबजावणीकरिता वैध मानला जाईल".